

Ekonomporträttet

CARL G UHR

David Davidson

David Davidson föddes 1854 och var äldsta barnet av nio i familjen Isaac och Rebecca Davidson, en tysk-judisk familj som hade invandrat till Stockholm i slutet av 1840-talet. David måste ha varit mycket begåvad, för vid knappt 17 års ålder skrevs han in vid Uppsala universitet. Han var därför ett eller två år yngre än studiekamraterna. Efter ett år hade han redan blivit fil kand och fortsatte genast med högre studier i juridik och nationalekonomi, i vilka ämnen han avlade fil lic-examen 1877.

Han disputerade 1878 på avhandlingen *Bidrag till läran om de ekonomiska lagarna för kapitalbildningen*. Samma år blev han utnämnd till docent i nationalekonomi vid Uppsala universitet, och inte långt därefter, 1880, blev han extra ordinarie professor som följd av att en äldre kollega utnämns till statsråd och väntades avgå från sin professur. Denne beslöt emellertid istället att sköta båda tjänsterna till sin pensionering 1889 då Davidson utnämndes till ordinarie professor. Han tjänstgjorde som sådan med heder och ära i trettio år, till 1919, då han själv

som 65-åring blev pensionerad. Därefter fortsatte han att arbeta och forska om skatter och penningpolitiska problem för riksdagskommittéer samt att skriva för och redigera sin nationalekonomiska tidskrift, *Ekonomisk tidskrift*, som han grundat 1899 och som var Sveriges första i sitt slag.

Medan han ännu var docent fick han 1879 ett stipendium från juridiska fakulteten för att bedriva forskning utomlands. Han reste till Heidelberg för att följa Karl Knies kurser i penningteori. Senare, 1886, fick han stipendium och tjänstledighet för att i Bremen, Hamburg och Lübeck samt i kantonen Basel i Schweiz forska om inkomstskattelagarna. Under 1880-talet skrev han fyra monografier:

- i *Bidrag till jordräteteoriens historia* [1880]
- ii *Europas centralbanker* [1886]
- iii *Anmärkingar angående bevillningsförordningen* [1889]
- iv *Om beskattningsnormen vid inkomstskatten* [1889]

Av dessa är endast (i) och (iv) av doktrin-historiskt intresse. Hans *Jordräteteoriens historia* analyserar räteteorier från Bois-guillebert på 1600-talet via fysiokraterna och de klassiska ekonomerna och slutar med 1800-talsteorierna av Knies och Rodbertus. Han skrev den troligen som bakgrund för sina egna neo-Ricardianska spekulationer som flera år senare utmynnar i

CARL G UHR är professor i ekonomi vid Department of Economics, University of California, Riverside, USA. Han har bl a skrivit biografier över Knut Wicksell [1960] och David Davidson [1975].

hans "objektiva ekonomiska värdeteori". Hans *Inkomstskattenorm* fick betydelse för Sveriges skattesystem, vilket vi skall visa längre fram.

En händelse 1880, i vilken Davidson spelade en roll, fick icke förutsedda konsekvenser för nationalekonomin i Sverige. Knut Wicksell, på den tiden student på högre nivå i matematik och fysik och något av en överliggare, höll ett föredrag i en nykterhetsförening som gjorde honom ökad. Föredraget handlade om alkoholismen. Han menade att denna berodde på fabriksarbetarnas fattigdom och torftiga leverne. Den av Wicksell rekommenderade lösningen var att de skulle ha färre barn. Därför föreslog han att myndigheterna skulle göra det till den medicinska vetenskapens plikt att avgöra vilka preventivmetoder som var både säkra och effektiva samt att undervisa allmänheten i hur de skulle användas. Davidson, som läste om detta föredrag i stadens tidning, fann skäl att skriva en kritisk kommentar, i vilken han påpekade att Wicksell inte hade lämplig bakgrund för att kunna tala och ge auktoritativa råd i befolknings- och familjefrågor, och han rådde Wicksell att först läsa Malthus.

Effekten av flera kritiska kommentarer som Wicksell fick var att de stärkte honom i hans efterhand förändrade intresseinriktning. Han vände sitt studieintresse från matematik och naturvetenskap till samhällsvetenskaperna. Wicksell avslutade sina studier i matematik och fysik med fil lic-examen 1885 och reste strax därefter utomlands på Lorénfondens stipendier för att studera nationalekonomi.

Startade Ekonomisk tidskrift

År 1899 inträffade två händelser som fick betydelse för Davidson. Vid 45 års ålder gifte sig Davidson, och samma år började han på egen risk att publicera sin tidskrift, *Ekonomisk tidskrift* (som vi förkortar till *ET* härnäst). Denna tidskrift stimulerade mycken nationalekonomisk forsk-

ning i Sverige. Den hade många inlägg av Wicksell (som efter sin återkomst från utlandet tidigt på 1890-talet blev en god och livslång vän med Davidson), Cassel, Heckscher, Brisman, Sommarin och andra, och inte minst Davidson själv som (med undantag av vad han skrev i olika riksdagskommittérapporter) från 1899 publicerade alla sina artiklar (omkring 250 stycken över en fyrtioårsperiod) i *ET*.

Davidson fortsatte som ägare, utgivare och redaktör till 1939, då han vid 85 års ålder lämnade tidskriften i Ingvar Svennilsons och Erik Lundbergs kompetenta händer. Via *ET* utövade Davidson ett slags samordning av ekonomiforskningen i Sverige. Det var här som den yngre generationen nationalekonomer, senare kända som den så kallade Stockholmskolan, publicerade sina uppsatser, förutsatt att dessa kunde tillfredsställa Davidsons kvalitetskrav. Men i sin teori och i sin analys av ekonomisk politik var Stockholmskolan nationalekonomer först och främst influerade av Wicksells arbeten och i något mindre grad av Cassels.

Trots sin mångåriga undervisning hade Davidson endast ett fåtal "elever", främst två: Eli Heckscher, som blev landets främste och internationellt bland de främsta ekonomhistorikerna, och Per Jacobsson, som 1956-63 var chef för Internationella valutafonden. Något liknande var fallet med Wicksell och Cassel. De hade också bara ett fåtal "elever", i Wicksells fall i första hand Lindahl, och i andra Ohlin (som också var Heckschers främste student men samtidigt för ung för att ha studerat för Wicksell). Cassels främste elev var Myrdal (som när det gällde ekonomisk politik snarare var Wicksellian än Cassellian) och därefter Lundberg (som likaledes var Wicksellian i fråga om ekonomisk politik).

Teori om penningrörelsen

Davidsons egna bidrag till nationalekonomin återfinns inom kapitalteorin, i kriti-

ken av gränsnyttovärdeläran samt i inlägg om penningpolitiken och skattesystemet.

I sin avhandling om kapitalbildningen [1878] presenterade Davidson en teori om penningräntan som var baserad på realkapitalets gränsproduktivitet. Detta ett tiotal år innan Böhm-Bawerk presenterade en beslätad teori i sitt verk *Positive Theorie des Kapitaless* [1889]. Han började med en översikt av kapitalteorier från Turgot till Menger. Han antog Mengers hierarkiska perspektiv och klassificering av varor: varor i lägsta ordningen = konsumtionsvaror, alla andra varor av låg, medel och hög ordning = kapitalvaror som används tillsammans med arbete i olika produktionsstadierna för att tillverka konsumtionsvaror och ersättningsvaror för förbrukade kapitalvaror.

Davidson knöt detta synsätt till Knies analys av kredit i dennes *Geld und Kredit* [1876] genom sin egen uppfattning av sparmedel som "varor reserverade för framtida ändamål". Låt oss antaga konstanta priser så att kvantitativa förändringar och värdeförändringar kan betraktas som likvärdiga. Kreditgivarna, ägare av sådana "varor reserverade för framtida ändamål", säljer dem för att användas i produktionen av kapitalvaror. Företagarna får ett lån av sparmedlens ägare mot löfte om att dessa skall få en viss del (detsamma som penningränta eller Böhm-Bawerks *agio*) av strömmen av de framtida varor som produceras. Denna ström är $p \cdot g \cdot a$ kapitalvarornas nettoproduktivitet både kvantitativt och värdemässigt större än de investerade sparmedlen. Dessutom blir den del av den framtida varuströmmen som motsvarar *agiot* vanligtvis större ju längre in i framtiden krediten sträcker sig.

På detta sätt föregrep Davidson det mesta av Böhm-Bawerks trefaldiga förklaring av penningräntan, medan han samtidigt undvek de svårigheter Böhm blev invecklad i med sitt försök att kvantifiera samhällets realkapital som den vägda genomsnittslängden av produk-

tionsperioderna i samhällets näringsgrenar. Som följd av att Wicksell och Davidson genom åren ofta kommunicerade med varandra (helst per telefon) kan man säga att Davidson, från mitten av 1890-talet då Wicksell hade utgivit *Über Wert, Kapital und Rente* [1893], i sina föreläsningar anslöt sig till den bearbetning Wicksell hade gjort av Böhm-Bawerks kapitalteori.

Davidson kunde troligen aldrig helt förlika sig med gränsnyttoteoriens värde-lära, fastän han var nästan tvungen att använda den. I dess ställe försökte han i två långa artiklar i *ET* ([1919] s 231-259 och [1923] s 191-254) propagera för sin egen neo-Ricardianska "objektiva ekonomiska värdeteori". Hans försök, som påminner om Ricardos strävan att finna en fast och stabil värdemätare, lyckades inte. Men trots detta var hans arbete inte oviktigt, för det visade upp en defekt i gränsnyttovärderingar (vilken också leder till stor ekonomisk instabilitet), vilken inte är helt botad med användning av ett bytesmedel, eftersom själva värdet av ett sådant bytesmedel, MV , (penningmängd, M , gånger omloppshastighet, V), inte är konstant utan varierar.

Till skillnad från gränsnyttovärderingar, som för en och samma varukvantitet skiljer sig åt mellan olika individer, är "objektiva ekonomiska värden" desamma för rika som för fattiga, eftersom de mäter den relativa knappheten på varor och resurser. "En varumängd som städse är frukten av samma kvantitet av produktivkrafter" (vilket var Davidsons namn för produktionsfaktorer) "representerar [i regel] ett objektiva värde av oförändrad storlek. En förutsättning här för är, att produktionens inriktning på de olika varuslagen står i överensstämmelse med efterfrågans inriktning" ([1923] s 229). Om detta inte är fallet ändras det objektiva värdet även om varan till synes blir produkten av samma produktivkraft som tidigare. T ex tillverkas vid jämvikt en vara på marginell jord (ingen jord-

ränta) med en given insats av arbete och kapitaltjänster per enhet av varan. Men så ändrar vi på insatserna och använder x procent mindre arbetskraft och x procent fler kapitaltjänster per enhet av varan. Eftersom vi inte har någon gemensam nämnare som gör det möjligt att likställa en viss mängd kapitaltjänster med en viss mängd arbetskraft, kan vi inte med säkerhet säga att det objektiva värdet av varan är detsamma som det var före produktionsändringen. Man kan inte mäta ändringar i objektiva värden direkt, endast via bytesvärden uttryckta i relativa priser ([1922] s 106), och dessa varierar när antingen M eller V eller båda varierar i förhållande till mängden ekonomiska resurser och mängden varor som tillverkas av dem och som cirkulerar medelst MV . Så det är endast i situationer med allmän jämvikt som vi kan mäta objektiva ekonomiska värden exakt.

Till slut, hävdade Davidson, anpassas individuella gränsnyttvärderingar så att de med en viss eftersläpning också uttrycker relativ knapphet. Därför ansåg han att gränsnyttvärderingarna och de objektiva ekonomiska värderingar i det långa loppet är komplementärer snarare än rivaliserande värdedoktriner.

Davidson tillämpade sin "objektiva värdelära" på pengar och penningteorier i några artiklar ([1919] s 241 f, [1922] s 106 f och i synnerhet [1923] s 191-254). Där sade han huvudsakligen att om, under givna teknologiska förhållanden, penningen, MV , är så reglerad att den står i konstant förhållande till ekonomins produktionskapacitet och dess växande ekonomiska resurser, då kommer MV att ha ett approximativt konstant objektiva värde gentemot de varierande objektiva värdena hos de varor och tjänster som sammanlagt utgör nationalprodukten, och som cirkulerar medelst MV . Han uttryckte också åsikten att centralbanken som en norm för penningpolitiken borde hålla MV i ett konstant förhållande till den växande ekonomin.

Vad gäller V , penningmängdens omloppshastighet, betraktade Davidson, liksom Wicksell, den som huvudsakligen en funktion av variationerna i affärsbankernas checkräkningskrediter, vilka bestäms under centralbankens översikt av bankernas likviditetskvoter. Davidson resonerade om penningmängden nästan utslutande från utbudssidan med föga hänsyn till efterfrågesidan. Om likviditetskvoterna medger en viss elasticitet så kan vanligtvis utbudet av kredit öka när efterfrågan ökar till priset av den penningränta, som sammanhänger med att krediten höjs något.

Neutral monetär mekanism

En annan del av Davidsons penningpolitiska norm formulerades som att "penningväsendet bör regleras så, att varornas priser alltid kommer att stå i oförändrat samma proportion till den absoluta storleken av varornas objektiva men föränderliga värden" ([1923] s 226). Säsongs- och inflationskorrigerade kostnadspriser kan uppfattas som approximationer till Davidsons objektiva varuvärden.

Om penningutbudet, vid givna teknologiska förhållanden, hålls i konstant proportion till den växande ekonomin blir den monetära mekanismen neutral och ger priser som är fria från snedvridningar i förhållande till objektiva varuvärden. I sådana fall skulle prisnivån sjunka i proportion till produktivitetsökningen om produktiviteten generellt ökar och vice versa om produktiviteten minskar. Detta var en annan regel i Davidsons penningpolitiska norm. Denna regel tillämpade han i sin kritik av Wicksells norm för prisnivåns stabilisering.

Under kriget 1914-1918, när Sveriges handelslinjer genom Nordsjön ofta var blockerade av de krigförande, led landet brist på stenkol och olja, båda nödvändiga för landets industri. Davidson tolkade denna "varubrist" som likvärdig med en produktivtetsminskning. Under

sådana förhållanden stiger priserna, och detta kan knappast förhindras av restriktiv penningpolitik. Som bevis konstruerade Davidson ett index för att mäta den ökade varuknappheten. Detta visade att ungefär en tredjedel av den allmänna prisstegringen i Sverige 1914–18 var orsakad av denna (Uhr [1960] s 297). Trots att Davidson i allmänhet föredrog en stabil prisnivå rådde han Wicksell och Cassel att, med hänsyn till vad hans index visade, godta den del av prisstegringen som var orsakad av stigande knapphet, eftersom denna inte kunde botas förrän knappheten hade hävts. Denna punkt i hans kritik godtogs av Wicksell när denne senare offentliggjorde vissa modifikationer i sin prisstabilitetsnorm i *ET* ([1925] s 205–22). Uppsatsen har blivit översatt och inkluderad som ett appendix till *Interest and Prices* ([1936] s 199–219).

Men om penningutbudet under en viss tid verkligen har varit och är konstant i förhållande till den växande ekonomin: Hur fungerar då Davidsons norm att tilllåta, eller genom penningpolitiska medel försöka tvinga, den allmänna prisnivån att variera i omvänd proportion till produktiviten? Svaret är att den fungerar bäst för realkapitalet. Om enbart kapitalet ökar utan att produktiviteten förändras, så kommer dess avkastning att minska och bankerna kommer att anpassa penningräntan nedåt. Det innebär förhoppningsvis att *MV* endast ökar så mycket som motsvarar kapitalmängdens ökning. Om i stället arbetsstyrkan ökar utan produktivitetsändring, så kommer arbetets gränsproduktivitet att minska och därmed också reallönerna. Men på samma gång kommer kapitalets avkastning att öka. Om bankerna nu inte höjer penningräntan så löper de risken att lägga grund till en Wickselliansk uppåtgående kumulativ process. Om de emellertid höjer räntan förhindrar de den önskade ökningen av *MV* i proportion till arbetskraftens ökning.

Låt nu arbetskraft och realkapital båda

vara konstanta, medan kapitalets produktivitet ökar. Eftersom kapitalet inte ökas kvantitativt finns det ingen orsak att ändra penningutbudet, som vi kan anta står i rätt proportion till ekonomins resurser. Men nu är det de objektiva värdena på varor som börjar sjunka, och prisnivån sjunker. Särskilt sjunker priserna på varor som produceras med mer än genomsnittlig kapitalintensitet. På samma gång ökar reallönerna. Den allmänna efterfrågan anpassar sig till den större nationalprodukten och till dess något ändrade sammansättning, och arbetare som blev avskedade i industrier där produktivitetsändringen skedde snabbt får ny anställning.

Varken Wicksell eller Cassel behandlade sådana händelseförlopp, och Davidson själv avbröt sin analys innan han tog itu med det mera komplicerade fall där arbetskraften ensam ökar och realkapitalet förblir nästan konstant, medan kapitalets produktivitet ökar avsevärt. Detta skulle ha tvingat honom att ändra på eller skriva nya regler för vissa delar av sin penningpolitiska norm. På längre sikt förutspådde Davidson år av successivt sjunkande prisnivå genom prisernas anpassning via en lämplig avvägning av den monetära mekanismen till den fortsatta sänkning av varornas objektiva värden, som de teknologiska framstegen medger. Trots all forskning och alla ansträngningar inom penningteoriens och politikens område hade dessa föga inflytande på den förda ekonomiska politiken jämfört med hans monografi och andra skrifter om inkomstskatt och dylikt.

Konkret skatteförslag

I sin *Inkomstskattenorm* [1889] hävdade Davidson att en inkomstskatt i princip borde utformas så att gränsnyttan av den inkomst som måste offras för att betala skatten inte skulle vara större än gränsnyttan av de offentliga tjänster som medborgaren får för sin skatt. Eftersom in-

komst också lyder under den avtagande gränssnyttans lag innebär detta att skattekvoten måste stiga progressivt med inkomsten. Från sina studier av inkomstskatt utomlands 1886 var han medveten om att "de progressioner, som föreslagits; hafva varit sådana, att skatten hvarken förorsakat den rike ett lika stort offer som den fattige, eller tagit den förres skatteförmåga i anspråk lika mycket som den senares" ([1889] s 129).

På riksdagens uppdrag utvecklade Davidson ett förslag till inkomstskatt och till dess användning. Förslaget var så konkret att det i princip kunde genomföras men vi kan inte gå in på dess detaljer här. Som sådant var det mycket bättre än ett beslätat men mer abstrakt förslag, som Wicksell kom med 1896 (Davidsons förslag finns beskrivet i Uhr [1975] s 104-108 medan Wicksells beskrivs i [1896] s 76-166 och i Uhr [1960] s 164-190).

Davidsons förslag innehöll

- i ett schema med progressiva skattesatser fördelade över sex inkomstgrupper,
- ii en uppskattning av skattebasens omfång,
- iii en uppskattning av hur stora intäkter skatten skulle inbringa,
- iv ett förslag till hur dessa intäkter skulle fördelas på statens olika funktioner samt
- v en prioritering av denna fördelning i avtagande ordning efter funktionernas samhälleliga outhärlighet.

Hans beräkningar visade att skattebasen skulle utgöra 85 procent av nationalinkomsten. Medborgare som bara tjänade något över existensminimum skulle inte beskattas. Alla andra måste skatta mellan 5,9 procent och 42,3 procent av sin inkomst beroende på vilken inkomstgrupp de tillhörde. I genomsnitt skulle skatten bli 16,9 procent av skattebasen och skulle ge upphov till statsintäkter motsvarande 14,3 procent av nationalinkomsten. Åt-

minstone 50 procent av dessa intäkter skulle allokteras till de tre mest outhärliga statsfunktionerna; försvaret, lagarnas tillämpning och undervisning. För 1890-talet var detta ett mycket djärvt förslag eftersom de få nationer och städer i Europa som då hade inkomstskatter, hade låga skatteuttag som knappast översteg 10 procent i högsta inkomstgruppen.

Eftersom inkomstskatten var, eller kunde bli, mycket rättvisare än varuskatter och avgifter med hänsyn till medborgarnas olika inkomster, tänkte sig Davidson att denna skatt gradvis skulle utbredas och eventuellt ersätta nästan alla de andra skatterna. Därför ansåg han att inkomstskatten skulle ha bredast möjliga inkomstbas. Den skulle omfatta inte bara inkomst i form av löner, räntor och vinster utan också ökningen av nettovärdet av skattebetalarens tillgångar under skatteåret (med vederbörligt avdrag för förluster). Ökningen av nettovärdet av medborgarens tillgångar ger honom potentiell konsumtionsmakt, makt och förfogande över ekonomiska resurser. Därför måste medborgaren bli beskattad både för statens skydd av hans äganderätt till sina ägodelar och för statens övriga tjänster till nytta för honom och hans ägodelar (Uhr [1975] s 109).

Arv från Davidson

Davidson ville först beskatta kapitalvinster årligen, oberoende av om de blivit realiserade eller ej. Vid närmare eftertanke fann han att detta skulle bli administrativt opraktiskt, så han nöjde sig med att de skulle beskattas först efter realisering. Gåvor och arv skulle beskattas då de erhöles. Enligt hans principiella förslag skulle aktiebolag inte beskattas för sina vinster om de helt utdelade dessa till aktieägarna. Men eftersom detta mestadels inte är fallet, utan en del av vinsten kvarhålls för investeringsändamål, så ville han att utdelade vinster skulle beskattas. För att göra detta på enklaste vis föreslog

han att bolagen skulle skatta för hela sin vinst med undantag för ett avdrag på 6 procent av bolagets nettovärde, vilket betraktades som ett schablonbelopp för utdelningar till aktieägarna.

När han uppmanades att föreslå lägre skattesatser på arbetsinkomster till skillnad från kapitalinkomster svarade han nej. Visserligen har de som lever helt eller mestadels på räntor mycket mer fritid än heltidsanställda arbetare, men eftersom fritiden inte ingår i skattebasen så finns det ingen orsak att göra den föreslagna uppdelningen. Han medgav också gärna att vanliga arbetare, med låg eller ingen yrkesutbildning, under ett nästan livslångt arbetsliv inte kan spara tillräckligt från sina små och varierande förtjänster för att få ekonomisk säkerhet på gamla dagar när de ej längre kan arbeta. Men, sade han, lösningen på detta problem ligger knappast i skattelindringar som resulterar i mycket små tillägg till den disponibla inkomsten, tillägg som i de flesta fall inte skulle sparas för ålderdomen. Lösningen måste sökas i socialförsäkringar av olika slag, liknande vissa av Bismarcks reformer. Men Sverige hade praktiskt taget inga socialförsäkringar förrän en helt otillräcklig folkpension infördes 1913. Denna förstärktes betydligt och kompletterades med andra socialförsäkringar under 1930-talet och följande årtionden.

Davidson fick ett slags triumf 1910, då riksdagen skärpte inkomstskatten och beslöt att medborgarna skulle deklarerat både sina inkomster och nettovärdet av förmögenheten. En sextiondedel av förmögenheten skulle läggas till den vanliga inkomsten, och totalsumman skulle beskattas enligt gällande skattesats. Trots många ändringar sedan dess har beskattningen av såväl inkomst som förmögenhet (sedan 1947 dock beskattade var för sig) överlevt i landets skattesystem som alltså är ett arv från Davidson.

Eftersom Sverige hade en stor statskulld på 1890-talet, stor både i förhållande till landets BNP och till skatteintäk-

terna, som resultat av att staten lånade upp stora belopp på 1870- och 1880-talen för att bygga järnvägar, kanaler och kraftstationer, så var Davidson övertygad om att statens finanser måste förstärkas. Detta i synnerhet som åtskilliga stora statliga projekt till stor del skulle lånefinansieras under de närmast kommande åren. Med tanke på detta ansåg han inte att statsskulden borde amorteras fullständigt över något årtionde, utan föreslog i stället att nya stora statliga projekt skulle finansieras på ett sådant sätt att värdet av statens tillgångar ökade mer än statsskulden. Alternativet att ständigt refinansiera statsskulden genom att ge ut nya obligationer när utestående obligationer är färdiga för inlösen kunde inte godtas eftersom statens projekt med tiden blir obsoleta. Statens ekonomiska ställning skulle försvagas om inte statsskulden amorterades efter hand.

Uppfylld profetia

Under depressionen på 1930-talet såg Davidson Sverige utvecklas till en välfärdsstat, vilket han i huvudsak uppskattade, ty han var reformvän, men en försiktigare och tålmodigare sådan än Wicksell. Under 1930-talet växte den offentliga sektorn kraftigt. Davidson var övertygad om att denna utveckling skulle fortsätta så att Sverige skulle omskapas till en halvsocialistisk ekonomi, som han kallade "en socialiststat som bibehåller kapitalismens former". I en sådan ekonomi förutspådde han att den, av honom omhuldade, progressiva inkomst- och förmögenhetsskatten, skulle försvinna, för i en sådan ekonomi

"... måste skatten till det allmänna, som utgör betalning för socialistsamhällets prestationer till de enskilda, bestämmas så, att trots olikhet i förmögenhet och inkomst alla få sina behov i lika mån fyllda, och detta kräver att betalningen till staten, dvs skatten, blir proportionell mot förmögenhet och inkomst; vore den mindre, skulle personer med större förmögenhet och in-

komst bli bättre ställda än de med mindre, och, om skatten gjordes progressiv, skulle de med större förmögenhet och inkomst få det sämre än de med mindre." ([1931] s 174).

Hans profetia tycks ha blivit uppfylld. I början av 1950-talet svarade progressiva skatter för omkring 75 procent av alla statens intäkter medan de nu svarar för omkring 25 procent.

När vi blickar tillbaka på Davidsons insatser är det beklagligt att inte hans tidiga verk antingen är utgivna på eller översatta till tyska eller engelska. I sådant fall skulle han säkert ha rönt internationell uppmärksamhet mycket tidigare och i mycket vidare kretsar än genom B Thomas artikel "The Monetary Doctrines of Professor Davidson" [1935] och genom Heckschers minnesartikel [1952].

När hans långa och stillsamma lärdomsbana närmade sig sitt slut torde hans sinnesfrid ha varit störd, i synnerhet efter 1940 när Hitler och Nazi-Tyskland hade ockuperat Frankrike, Danmark och Norge, när Polen var delat mellan Stalin och Hitler enligt pakten mellan Ribbentrop och Molotov; senare hade han sett tyskarna göra snabba framsteg i invasionen av Sovjetunionen. Även om USA i slutet av 1941 hade inträtt i kriget på Storbritanniens och Frankrikes sida, hade detta ännu på våren 1942 inte gjort nämnvärd skillnad. Under hans sista dagar i maj 1942 måste utsikterna för honom, hans kolleger och alla andra frihetsälskande människor i Europa tett sig ytterst mörka och bistra.

Referenser

- Bohm-Bawerk, E v, [1889, 1923], *Positive Theory of Capital*. New York.
- Davidson, D, [1878], *Bidrag till laran om de ekonomiska lagarna för kapitalbildningen*. Uppsala.
- Davidson, D, [1880], *Bidrag till jordräteteoriens historia*. Uppsala.
- Davidson, D, [1886], *Europas centralbanker*. Uppsala.
- Davidson, D, [1889a], *Anmärkingar angående bevillningsförordningen*. Uppsala.
- Davidson, D, [1889b], *Om beskattningsnormen vid inkomstskatten*. Uppsala.
- Davidson, D, [1919], "Några teoretiska frågor". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 21, s 231-259.
- Davidson, D, [1922], "Till frågan om penningvårdens reglering under kriget och därefter". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 24, s 205-252.
- Davidson, D, [1923], "Till frågan om penningvårdens reglering under kriget och därefter". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 25, s 191-254.
- Davidson, D, [1931], "Till frågan om beskattning av aktiebolags vinst genom progressiv inkomstskatt". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 33, s 166-180.
- Heckscher, E F, [1952], "David Davidson". *International Economic Papers*, Vol 2, s 111-135. (Artikeln publicerades ursprungligen på svenska [1951] i *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 53, s 127-160.)
- Knies, K G A, [1876], *Geld und Kredit*. Heidelberg.
- Thomas, B, [1935], "The Monetary Doctrines of Professor Davidson". *Economic Journal*, Vol XLV, s 36-50.
- Uhr, C G, [1960], *Economic Doctrines of Knut Wicksell*. University of California Press, Berkeley.
- Uhr, C G, [1975], *Economic Doctrines of David Davidson*. Uppsala.
- Wicksell, K, [1893], *Über Wert, Kapital und Rente*. Jena.
- Wicksell, K, [1896], *Finanztheoretische Untersuchungen*.
- Wicksell, K, [1925], "Valutasporssmålet i de skandinaviska länderna". *Ekonomisk Tidskrift*, Årg 27, s 205-222.
- Wicksell, K, [1936], *Interest and Prices*. London.